

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 10407/2022
04.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Небојша Анђелковић адвокат из ..., против туженог ББ из ... и тужених ВВ из села ..., ... и ГГ из села ..., ..., чији је пуномоћник Милош Шаренац адвокат из ..., ради утврђења права својине, одлучујући о ревизији тужених ГГ и ВВ, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2371/20 од 01.12.2021. године, у седници одржаној 04.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужених ГГ и ВВ изјављена против става другог и трећег изреке пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2371/20 од 01.12.2021. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија тужених ГГ и ВВ изјављена против става првог изреке пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2371/20 од 01.12.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сурдулици, Судска јединица Владичин Хан П 667/18 од 09.03.2021. године ставом првим изреке утврђено је према туженима да је тужиља сувласник на 1/3 идеалних делова на непокретној имовини и то стану површине 49 м² у стамбеној згради, на првом улазу, на ... спрату, која се налази на к.п. бр. .../... КО ..., у улици ... број ..., а по основу заједничког стицања у браку са супругом сада пок. ДД, бившим из ... и обавезани тужени да јој ово право признају и трпе да се на основу ове пресуде на њено име изврши упис права сусвојине на наведеном идеалном делу код РГЗ СКН Владичин Хан. Ставом другим изреке одбијен је део тужбеног захтева тужиље којим је тражила да се према туженима утврди као већи од утврђеног сувласничког удела у ставу првом изреке пресуде од 1/3 до траженог у висини 1/2 идеалних делова на непокретној имовини из става првог изреке, а по основу заједничког стицања у браку са супругом сада пок. ДД, бившим из ... за висину удела од 1/6 идеалних делова на наведеној имовини. Ставом трећим изреке тужени су обавезани да тужиљи на име трошкова парничног поступка солидарно исплате износ

од 56.300,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности одлуке о трошковима поступка до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2371/20 од 01.12.2021. године ставом првим изреке одбијене су жалбе тужених ГГ и ВВ и првостепена пресуда потврђена у ставу првом изреке. Ставом другим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке тако што је усвојен тужбени захтев тужиље и утврђено према туженима да је тужилца сувласник и на уделу од досуђене 1/3 до тражене 1/2 на непокретној имовини описаној у ставу првом изреке првостепене пресуде по основу стицања у браку са супругом сада пок. ДД, бившем из ... и обавезани тужени да јој ово право признају и трпе да се по основу ове пресуде на њено име изврши упис права сусвојине у наведеном уделу код РГЗ Владичин Хан. Ставом трећим изреке обавезани су тужени да тужилци солидарно накнаде трошкове другостепеног поступка у износу од 21.800,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужене ВВ и ГГ благовремено су изјавиле ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408., у вези члана 403. став 2. тачка 2. и става 3. ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11...10/23) а у вези члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, број 10/23) Врховни суд је оценио да је ревизија тужених изјављена против преиначујућег дела другостепене пресуде неоснована, док је недозвољена у делу којим се побија другостепена пресуда у потврђујућем делу.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Наводи ревизије да је ожалбена пресуда нејасна и неразумљива, да су разлози противречни битним чињеницама и материјалним доказима те да нема разлога о одлучним чињеницама заправо се указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП нису били предмет оцене ревизијског суда јер се из овог разлога сходно члану 407. став 1. ЗПП ревизија не може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању сада пок. ДД, супруг тужиље и отац тужених је 13.02.1984. године добио на коришћење, као носилац станарског права стан површине 49 м² на другом спрату стамбене зграде у улици ... број ... у ... који ће користити са члановима породичног домаћинства, супругом ЂЂ и ћерком ВВ. На основу овог решења о додели стана је ДД 18.05.1984. године закључио Уговор о коришћењу стана на неодређено време. Супруга ЂЂ преминула је 25.09.1984. године, а 26.10.1985. године ДД је са тужиљом закључио брак након чега се тужилца уселила у спорни стан и са супругом га користила заједно до његове смрти 25.01.2013. године, а након тога сама. ДД је као носилац станарског права 30.08.1991. године закључио Уговор о откупу стана на 400 месечних рата почев од 01.07.1991. године, да би анексом уговора од 06.09.1993. године изменио начин исплате тако што се обавезао да преостали неплаћени део откупне цене исплати одмах продавцу Општини Владичин Хан. Тужилца у току трајања брака са ДД није била у радном односу, била је домаћица и подизала је њихово дете, а повремено је обављала послове на пољопривреди. Спорни стан је отплаћен у целости износом од 100 немачких марака.

На основу овако утврђеног чињеничног стања и утврђене чињенице да је део новца за откуп стана обезбеђен из средстава од продате заоставштине прве супруге ДД, сада покојне ЂЂ, мајке тужене ВВ и тужене ГГ првостепени суд је оценио да је предметни стан закључењем Уговора о откуп ушао у режим заједничке својине сагласно члану 171. став 1. Породичног закона јер је стечен за време трајања брака тужиле и покојног ДД, па је имајући у виду такође утврђену чињеницу да је супруг ДД остваривао већи приход од тужиле и да је посебна средства искористио за исплату откупне цене стана закључио да је сувласнички удео тужиле у стицању заједничке имовине, спорног стана у висини од $1/3$, а да сувласнички део њеног супруга ДД у стицању стана $2/3$ идеалних делова због чега је утврдио право својине тужиле на $1/3$ идеална дела, а у преосталом делу до тражених $1/2$ идеалних делова, за висину удела од $1/6$ одбио тужбени захтев као неоснован.

Другостепени суд је прихватио правно становиште првостепеног суда да предметни стан представља заједничку имовину брачних другова у смислу одредбе члана 171. став 1. Породичног закона, али је оценио да је првостепени суд погрешно применио материјално право, члан 180. Породичног закона јер је спорни стан откупљен у току трајања брачне заједнице по нетржишним условим, по цени која је формирана по посебним прописаним елементима и да овакви специфични услови и околности под којима је стечено право својине на спорном стану у време трајања брака тужиле и њеног покојног супруга ДД, као и специфична природа станарског права чине оправдану примену начела правичности приликом утврђивања висине удела у стицању заједничке имовине супружника због чега овако стечена имовина припада супружницима у једнаким деловима. Стога, по оцени другостепеног суда, а сходно одредби члана 180. став 2. Породичног закона тужилца има право својине на $1/2$ идеалних делова стана. Чињеница да тужилца није била запослена, по оцени другостепеног суда није од утицаја на другачију одлуку обзиром да је стан купљен по бенефицираним и потпуно нетржишним условима због чега се допринос стицању не може утврђивати као код имовине која није стечена на овај начин, односно на начин прописан ставом 3. члана 180. Породичног закона због чега је одбио као неосноване жалбе тужених у делу којем је утврђено право својине тужиле на $1/3$ идеална дела, а преиначио у преосталом делу и тужилци утврдио право својине на преосталих $1/6$ идеалних делова односно до тражене $1/2$ идеалног дела стана.

По оцени Врховног суда правилно је другостепени суд применио материјално право.

Одредбом члана 6. Закона о стамбеним односима („Службени гласник СРС“, број 12/90, 47/90, 50/90, „Службени гласник РС“, број 3/97/90) важећим у време закључења Уговора о откуп стана 30.08.1991. године носилац станарског права, купац стана и чланови њиховог породичног домаћинства могу у целини или у идеалним деловима да купе стан у друштвеној својини који користе под условима прописаним у ставовима 2. – 5. овог члана. Из ове законске одредбе произлази да је право на куповину стана у друштвеној својини (откуп стана) лично право установљено у корист одређеног круга лица, а цена по којој се стан откупљује није тржишна већ законом прописана. Одредбом члана 16. Закона о стамбеним односима („Службени гласник СРС“, број 9/85) важећег у време закључења брака тужиле и покојног супруга ДД прописано је да носилац станарског права на стану може бити само једно лице, а

када је станарско право стекао један од брачних другова који живи у заједничком домаћинству носилац станарског права је други брачни друг. Стога тужили као брачном другу је припадало лично право на откуп стана у друштвеној својини због чега, а посебно код чињенице да је стан откупљен у току трајања брака странака предметни стан представља заједничку имовину брачних другова сходно члану 171. став 1. Породичног закона јер је стечен у току трајања њиховог брака.

Како је конкретна спорна непокретност стечена у току трајања брака странака, а по основу одредаба члана 6. Закона о стамбеним односима откупом стана из друштвене својине под посебним погодностима односно бенефицираним условима то својина на предметном стану није стечена радом супружника током трајања брака већ представља трансформацију једног личног права – права коришћења стана у право својине. Основ тог стицања је Уговор о куповини друштвеног стана као двострано теретни правни посао, али могућност закључења тог уговора резервисана је за носиоца станарског права и законом одређени круг лица. Купопродајна цена стана не формира се под условима понуде и потражње (тржишна цена) већ по посебно прописаним елементима. Дакле, околност да је један супружник закуљчио Уговор о откупу стана, да је исплатио претежни део откупне цене стана не искључује допринос другог супружника у стицању својине по наведеном основу. Дакле, општи принцип деобе имовине брачних другова по коме се њихов део одређује према њиховим доприносима у стицању у брачној заједници у конкретном случају није примењив јер како се ради о стицању права својине на стану који је откупљен из друштвене својине то супружници имају право својине у једнаким деловима. Стога је правилно другостепени суд, а имајући у виду специфичне услове и околности под којима је предметни стан откупљен сматрао оправданим да примени принцип правичности деобом заједничке имовине откупљеног стана на једнаке делове у смислу одредбе члана 171. став 1. и 180. став 2. Породичног закона.

Чињеница да је покојни ДД отплатио целу или већи део откупне цене спорног стана не може представљати његов већи допринос у стицању својине на откупљеном стану већ само његовим наследницима пружа могућност за евентуално постављање облигационоправног захтева према тужили.

На другачије пресуђење не утиче ни околност да у моменту када је спорни стан добијен на коришћење тужила није била брачни друг носиоца станарског права јер према одредби члана 16. став 2. Закона о стамбеним односима („Службени гласник СРС“, број 9/85), важећег у време закључења брака тужиле и покојног ДД када станарско право стекне један од брачних другова који живе у заједничком домаћинству носилац станарског права је и други брачни друг, док према ставу 3. овог члана када један од брачних другова носилац станарског права умре или трајно престане да користи стан други брачни друг остаје сам носилац станарског права на том стану. Дакле, својство суносиоца станарског права је везано за моменат закључења брака и процењује се према Закону из стамбене области који је тада био на снази. Поред тога према одредби члана 6. став 1. Закона о стамбеним односима важећег у тренутку закључења Уговора о откупу стана тужила као брачни друг носиоца станарског права која са њим станује у стану спада у круг лица која су овлашћена и на откуп стана. Стога су наводи ревизије да је предметни стан посебна имовина покојног ДД неосновани.

Из свих ових разлога ревизијски наводи да је погрешно примењено материјално право истицањем да право на стан не улази у режим заједничке имовине тужиље и покојног супруга ДД, те да се висина доприноса у стицању тог стана не може утврдити применом правила из члана 180. став 3. Породичног закона су неосновани.

Правилна је и одлука о трошковима поступка донета правилном применом члана 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП.

Из изнетих разлога сходно члану 414. став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

Оцењујући дозвољеност ревизије изјављене против побијане пресуде у делу којим је потврђена првостепена пресуда Врховни суд је оценио да сходно члану 410. став 1. тачка 5. ЗПП ревизија тужених у овом делу није дозвољена.

Наиме, одредбом члана 403. став 3. ЗПП прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела на прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе. Вредност предмета спора опредељена је износом од 10.000,00 динара односно у износу који не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе због чега је сходно одредби члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП ревизија тужених у овом делу није дозвољена па је на основу члана 413. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**